

به نام خدایی که در این نزدیکی است

لای این شب‌بوها

پای آن کاج بلند

سپاس دانای بی‌همتا را که توان داد و فرصتی تا قلم بردارم به نگاشتن، هرچند که قند پاریسی را در چارچوب تنگ سؤال حبس کردن...؟! نشاید..

روزی

خواهم آمد و پیامی با خود خواهم آورد،

در برگ‌ها، نور خواهم ریخت

و صدا خواهم داد: ای سیده‌هاتان پر خواب! سیب آوردم،

سیب سرخ خورشید...

سهراب سپهری

مجموعه حاضر دربرگیرنده سؤالات مهم هر درس در سه قلمرو زبانی، ادبی و فکری است.

شیوه تألیف این کتاب درس‌به‌درس است و سؤالات هر قلمرو، هماهنگ با ریتم کتاب درسی تنظیم شده است. هدف از تألیف این اثر، موفقیت دانش‌آموزان در امتحان نهایی است.

آنچه در این کتاب می‌خوانید:

• نمونه سؤالات مهم امتحانی:

- سؤالات مهم کتاب درسی که در طراحی سؤالات امتحان نهایی بسیار موردتوجه هستند.
- سؤالاتی که در آزمون‌های سال‌های قبل بسیار مورد استفاده بوده‌اند و می‌توان آنها را به عنوان سؤالات آزمون امسال برشمرد. (برخی از سؤالات عیناً و برخی از سؤالات با تغییرات در راستای اهداف و مباحث کتاب‌های درسی جدید ارائه گردیده‌اند.)

• نمونه آزمون‌های نوبت اول و پایانی:

نمونه آزمون‌هایی با بودجه‌بندی مصوب آزمون طراحی و به همراه پاسخ تشریحی ارائه شده است. پیشنهاد می‌شود با توجه به جدول بودجه‌بندی آزمون‌ها، بارم‌بندی هر مبحث، زمان باقی‌مانده تا امتحان و نقاط ضعف و قوت خود، برنامه‌ریزی مناسبی برای مطالعه داشته باشید تا به بهترین نتیجه دست پیدا کنید.

نمره	موضوعها	قلمروها
۱/۵	معنی واژه	زبانی (۷ نمره)
۱/۵	املاي واژه	
۴	دستور	
۳	آرایه‌های ادبی	ادبی (۵ نمره)
۲	حفظ شعر	فکری (۸ نمره)
۴	درک مطلب	
۲	معنی و مفهوم نثر	
۲	معنی و مفهوم نظم	
۲۰		جمع

با آرزوی موفقیت شما

فرشته صابریان

آ قلمرو زبانی

۱ در بیت «تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی / تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار ثنایی»:

الف کدام صفت خداوند بدان معناست که همهٔ کارهای خداوند از روی دلیل و برهان است و کار بیهوده انجام نمی‌دهد؟

ب یک واژه بیابید که هم‌آوای آن در زبان فارسی وجود داشته باشد، سپس هم‌آوای آن را ذکر کنید.

پ چند جمله وجود دارد؟

ت یک ترکیب اضافی بیابید.

الف حکیم

ب ثنا | هم‌آوای آن ◀ سنا

پ شش جمله (تو حکیمی، تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی / تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار ثنایی)

ت «نمایندهٔ فضل» یا «سزاوار ثنا»

۲ در مصراع «مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی» واژه «روی» در کدام معنی به کار رفته است؟

۱ بروی ۲ راه ۳ چاره ۴ امکان

گزینهٔ (۱)

۳ معنی «پویدن» در مصراع «همه درگاه تو جویم همه از فضل تو پویم» چیست؟

حرکت به سوی مقصدی برای به دست آوردن و جست‌وجوی چیزی، تلاش، رفتن

۴ در بیت «همه عزّی و جلالی، همه علمی و یقینی / همه نوری و سروری، همه جودی و جزایی»:

الف معنی واژگان «جود» و «جزا» را به ترتیب بنویسید.

ب واژهٔ مقابل «عزّ» را بنویسید.

الف جود: بخشش، سخاوت، کرم | جزا: پاداش کار نیک

ب ذلّ

۵ املائی مناسب را انتخاب کنید، سپس معنای آن را بنویسید.

نتوان شبه | شبیح تو گفتن که تو در وهم نیایی

شبه: مانند، مثل، همسان

۶ رابطهٔ معنایی «سنایی و شاعر» را بنویسید.

تضمّن

۷ نقش دستوری ضمیر «ش» در مصراع «مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی» چیست؟

متمّم (بودش روی رهایی ◀ برای او امید رهایی باشد).

ب قلمرو ادبی

۸ هر یک از مصراع‌های زیر به کدام‌یک از موارد ستون سمت چپ تلمیح دارد؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.)

الف همه توحید تو گویم که به توحید سزایی

◀ تعزّ من تشاء و تذلّ من تشاء

ب همه نوری و سروری همه جودی و جزایی

◀ ستّار العیوب

پ همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی

◀ قل هو الله احد

ت همه بیشی تو بگاهی، همه کمّی تو فزایی

◀ مالک یوم الدّین

◀ الله نور السموات و الارض

الف قل هو الله احد ب الله نور السموات و الارض پ ستّار العیوب ت تعزّ من تشاء و تذلّ من تشاء

۹ در بیت «لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید / مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی»:

الف مجاز را بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

ب کدام واژه ایهام دارد؟ معانی مختلف آن را ذکر کنید.

پ ایهام تناسب را بیابید. (با توضیح کامل)

الف لب و دندان: مجاز از کل وجود

ب مگر: ایهام (۱- امید است ۲- شاید)

پ روی: ایهام تناسب (معنی نزدیک: امید، معنی دور: چهره - تناسب با لب و دندان)

۱۰ در مصراع «نروم جز به همان ره که توام راه‌نمایی» عبارت مشخص شده به خلق کدام آرایه ادبی منجر شده است؟ توضیح دهید.

ایهام، توام راه‌نمایی: ۱- تو آن راه را نشانم می‌دهی. ۲- تو راه‌نمای من هستی.

۱۱ در مصراع «همه درگاه تو جویم همه از فضل تو پویم» جناس را بیابید و نوع آن را بنویسید.

جویم، پویم ◀ جناس ناهمسان (اختلافی)

پ قلمرو فکری

۱۲ مفهوم بیت زیر عینی است یا ذهنی؟

نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی   نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

ذهنی

۱۳ معنی قسمت مشخص شده را در مصراع «همه درگاه تو جویم همه از فضل تو پویم» بنویسید.

به سبب لطف و کرم تو در پویه و تلاشم.

۱۴ معنی ابیات زیر را بنویسید.

الف همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو پوشی   همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی

خدایا همه رازهای نهانی را می‌دانی و همه عیب‌ها را می‌پوشانی، همه کم و زیاد شدن‌ها به دست توست.

ب همه عزّی و جلالی همه علمی و یقینی   همه نوری و سروری همه جودی و جزایی

خدایا تماماً عزّت و شکوه و دانش و باور هستی؛ روشنی، شادی، بخشش و پاداش هستی.

۱۵ مصراع دوم بیت زیر را به دو صورت معنی کنید.

ملکا ذکر تو گویم که تو پاکئی و خدایی   نروم جز به همان ره که توام راه‌نمایی

۱- جز به راهی که تو نشانم می‌دهی، نمی‌روم. ۲- جز به راهی که تو راه‌نمای من هستی، نمی‌روم.

۱۶ مفهوم مصراع «همه بیشی تو بکاهی همه کمی تو فزایی» چیست؟

همه کم و زیاد شدن‌ها به دست تو (خداوند) است.

۱۷ مفهوم آیه «تَعَزَّ مِنْ تَشَاءٍ وَ تَدَلَّ مِنْ تَشَاءٍ» در کدام بیت آمده است؟

۱) همه درگاه تو جویم همه از فضل تو پویم   همه توحید تو گویم که به توحید سزایی

۲) تو حکیمی تو عظیمی تو کریمی تو رحیمی   تو نماینده فضلی تو سزاوار ثنایی

۳) همه عزّی و جلالی همه علمی و یقینی   همه نوری و سروری همه جودی و جزایی

۴) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو پوشی   همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی

گزینه (۴)

آ قلمرو زبانی

۱ با توجه به عبارت‌های زیر:

■ هر نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات.

■ پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.

■ شفیخ مطاع نبی کریم قسیم جسیم نسیم وسیم

■ هر گه که یکی از بندگان گنهکار پریشان روزگار، دست انابت به امید اجابت به درگاه حق جلّ و علا بردارد، ایزد تعالی در او نظر نکند بازش بخواند؛ باز اعراض فرماید.

الف جدول را کامل کنید.

(پرسش ۱، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

واژه معادل	معنا
.....	یاری‌رساننده، مددکننده
.....	دارای نشان پیامبری
.....	شادی بخش
.....	به خدای تعالی بازگشتن
.....	قطع کردن مقرری
.....	صاحب جمال

(مشابه پرسش ۵، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

ب در کدام عبارت فعل به قرینه لفظی حذف شده است؟

ب در عبارت دوم (پرده ناموس بندگان...) چند ترکیب به کار رفته است؟ نوع هر ترکیب را بنویسید.

ت یک وابسته وابسته بیابید و نوع آن را مشخص کنید.

ث نقش ضمیر «ش» در «بازش بخواند» چیست؟

الف یاری‌رساننده، مددکننده ◀ ممدّ | دارای نشان پیامبری ◀ وسیم | شادی بخش ◀ مفرّح | به خدای تعالی بازگشتن ◀ انابت | قطع کردن مقرری ◀ وظیفه روزی... نبرد | صاحب جمال ◀ قسیم

ب هر نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون برمی‌آید مفرّح ذات [است].

حذف به قرینه لفظی

پ پنج ترکیب ◀ پرده ناموس | ناموس بندگان | گناه فاحش | وظیفه روزی | خطای منکر
ترکیب اضافی   ترکیب اضافی   ترکیب وصفی   ترکیب اضافی   ترکیب وصفی

ت پرده ناموس بندگان

وابسته وابسته (مضاف‌الیه مضاف‌الیه)

۲ معنی چند واژه در کمانک روبه‌روی آن نادرست نوشته شده است؟

مطاع (فرمانبردار) | مزید (افزونی) | بنان (سرانگشتان) | فایق (برگزیده) | حلیه (نیرنگ) | معترف (اقرارکننده) | عصاره (افشرد) | نسیم (خوش‌بو)

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

گزینه (۳)

معنی درست واژگان ◀ مطاع: فرمانروا (فرمانبردار، معنی مطیع است.) | بنان: سرانگشت (بنان مفرد است، نه جمع) | حلیه: زیور، زینت (با حلیه اشتباه نشود.)

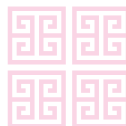
۳ مفرد واژه «کاینات» را بنویسید.

کاینه

۳ کدام یک از واژگان زیر جمع است؟

(۱) بنات (۲) نبات (۳) بنان (۴) موسم

گزینه (۱): بنات (جمع بنت)

۵ معنی واژگان مشخص شده زیر را بنویسید.

الف قسیم، جسیم، نسیم و سیم	ب تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.
پ طاعتش موجب قربت است.	ت ما را چه تحفه کرامت کردی؟
ث واصفان حلیه جمالش به تحیر منسوب.	ج خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.
الف جسیم: خوش اندام	ب باسق: بلند
پ طاعت: فرمانبرداری، عبادت قربت: نزدیکی	ت تحفه: هدیه، ارمغان
ث منسوب: نسبت داده شده	ج خوان: سفره، سفره فراخ و گشاده

۶ روابط معنایی واژگان زیر را بنویسید.

الف فصل، ربیع	ب تاک، رز	پ بط، ماهی
الف تضمّن	ب ترادف	پ تناسب

۷ با توجه به عبارت‌های زیر:

- طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت.
- باران رحمت بی حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی دریغش همه جا کشیده.
- درختان را به خلقت نوروزی قبای سبز ورق در برگرفته.
- عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف و واصفان حلیه جمالش به تحیر منسوب.
- همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری

پرسش ۲، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

پرسش ۳، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

الف چهار واژه بیابید که هم‌آوای آن در زبان فارسی وجود دارد، سپس هم‌آوای هر واژه را بنویسید.**ب** برای کاربرد هر یک از حروف زیر، سه واژه مهم املایی بیابید و بنویسید.

- ح ◀ ..... ، ..... ، .....
- ق ◀ ..... ، ..... ، .....
- ع ◀ ..... ، ..... ، .....

الف قربت (هم‌آوای آن ◀ غربت: دوری، بیگانگی) | خوان (هم‌آوای آن ◀ خان: بزرگ) | منسوب (هم‌آوای آن ◀ منصوب: استخدام شده، به کار گماشته) | بهر (هم‌آوای آن ◀ بحر: دریا)

ب ح ◀ رحمت، حلیه، تحیر | ق ◀ قربت، قبا، ورق | ع ◀ خلعت، عاکفان، معترف

مشابه پرسش ۵، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

۸ در هر یک از ابیات زیر، فعل حذف شده را بیابید، سپس بنویسید حذف به چه قرینه‌ای صورت گرفته است.**الف** همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری**ب** کرم بین و لطف خداوندگار گنه بنده کرده‌ست و او شرمسار

الف همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار [هستند].

ب کرم بین و لطف خداوندگار [بین] / گنه بنده کرده است و او شرمسار [است]

حذف به قرینه معنوی

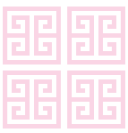
حذف به قرینه لفظی

حذف به قرینه لفظی

۹ با توجه به عبارت «به خاطر داشتیم که چون به درخت گل رسم، دامنی پرکنم هدیه‌ی اصحاب را. چون برسیدم، بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت»:

مشابه پرسش ۴، صفحه ۱۵ کتاب درسی)

الف آیا می‌توان «م» را در عبارت مشخص شده، جهش ضمیر دانست؟ دلیل خود را بنویسید.**ب** نقش دستوری ضمائر «م» را مشخص کنید.**پ** با توجه به دستور تاریخی، تفاوت دو فعل «برسیدم» و «برفت» با افعال امروزی در چیست؟**الف** بله؛ دامنم از دست برفت ◀ دامن از دستم برفت. («م» مضاف‌الیه دست است، نه دامن)**ب** م (در بوی گلم): مفعول (بوی گل، مرا مست کرد) | م (در دامنم): مضاف‌الیه**پ** در دو فعل «برسیدم» و «برفت» «ب» بر سرین ماضی آمده است؛ حال آنکه «ب» در افعال امروزی ابتدای بن مضارع می‌آید و فعل مضارع التزامی می‌سازد، مانند برسم، بروم.

۱۰ با توجه به دو بیت زیر:

ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز
این مدعیان در طلبش بی‌خبران‌اند

کان سوخته را جان شد و آواز نیامد
کان را که خبر شد، خبری باز نیامد

الف تفاوت دستوری «آن» در بیت اول با بیت دوم در چیست؟

ب نوع «را» در مصراع دوم چگونه است؟

پ نقش دستوری «عشق» و «بی‌خبر» را بنویسید.

الف آن (در کان سوخته): صفت اشاره | آن (در کان را که...): ضمیر اشاره

ب فک اضافه (آن سوخته را جان ◀ جان آن سوخته)

پ عشق: مفعول | بی‌خبر: مسند

ب قلمرو ادبی

۱۱ واژه‌های مشخص‌شده، نماد چه مفاهیمی هستند؟

ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز
کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

الف «مرغ سحر» نماد عاشق مجازی | «پروانه» نماد عاشق حقیقی

۱۲ با توجه به عبارت‌های زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

■ باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی‌دریغش همه جا کشیده.

■ فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترند و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیروند.

الف آرایه‌های مشترک دو عبارت بالا را بنویسید.

الف آرایه‌های مشترک: تشبیه، سجع

تشبیه‌ها ◀ باران رحمت | خوان نعمت | فراش باد صبا | دایه ابر بهاری | بنات نبات | مهد زمین (همه تشبیه‌ها، اضافه تشبیهی هستند).

سجع‌ها ◀ رسیده، کشیده | گفته، فرموده | بگسترند، پیروند

ب استعاره (فرش زمردین: استعاره از چمن)

۱۳ در هر یک از ابیات زیر، دو آرایه ادبی مشخص کنید.

الف ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند
تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری

ب چه غم دیوار اُمت را که دارد چون تو پشتیبان؟
چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟

الف نان: مجاز از روزی | واج‌آرایی مصوت «ئ» در مصراع اول و صامت «ر» و «د» | ابر، باد، مه، خورشید، فلک: مراعات نظیر

ب دیوار اُمت: تشبیه (اضافه تشبیهی) | تلمیح به ماجرای حضرت نوح (ع) | بحر، نوح، کشتیبان: مراعات نظیر | اسلوب معادله | پشتیبان: ابهام تناسب

(معنی نزدیک: حامی، معنی دور: پایه - تناسب با دیوار)

۱۴ با توجه به شعر زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

گر کسی وصف او ز من پرسد
بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز؟

عاشقان کشتگان معشوق‌اند
برنیاید ز کشتگان آواز

الف این شعر در چه قالبی سروده شده است؟

ب کنایه را بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

پ واج‌آرایی در کدام مصراع به چشم می‌خورد؟

الف قطعه (قافیه فقط در مصراع‌های زوج وجود دارد).

ب بی‌دل: کنایه از عاشق

پ مصراع سوم (واج‌آرایی «ش»)

۱۵ در عبارت زیر، استعاره را بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

آن گه که از این معاملات باز آمد، یکی از دوستان گفت: از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟

الف بوستان: استعاره از معرفت الهی

پ قلمرو فکری**۱۶** عبارت زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده؛ آن گه که از این معاملت بازآمد، یکی از یاران به طریق انبساط گفت: «از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟»

الف با توجه به مفهوم هر اصطلاح عرفانی، درست یا نادرست بودن هر مورد را مشخص کنید. (موارد نادرست را اصلاح کنید).

مراقبت ◀ کمال توجه بنده به حق و یقین بر این که خداوند در همه احوال، عالم بر ضمیر اوست؛ نگاه داشتن دل از توجه به همه چیز. مکاشفت ◀ پی بردن به حقایق

انبساط ◀ حالتی که در آن احساس بیگانگی و ملاحظه و رودربایستی باشد؛ خودمانی شدن

ب مفهوم «سر به جیب مراقبت فرو برده بود» را بنویسید.

پ مقصود از «این معاملت» چیست؟

ت معنی «در بحر مکاشفت مستغرق شده» را بنویسید.

پاسخ: الف) مراقبت (نادرست) نگاه داشتن دل از توجه به همه چیز (همه چیز ◀ غیر حق)

مکاشفت (درست) | انبساط (نادرست) ملاحظه و رودربایستی باشد (باشد ◀ نباشد)

ب) در حالت تأمل و تفکر عارفانه فرو رفته بود.

پ) مراقبت و مکاشفت

ت) کاملاً غرق در احساسات عارفانه و پی بردن به حقایق بود.

۱۷ بیت «گفتم این شرط آدمیت نیست / مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش» با کدام یک از ابیات زیر ارتباط معنایی دارد؟

الف) گر کسی وصف او ز من پرسد بی‌دل از بی‌نشان چه گوید باز؟

ب) همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان‌بری

پاسخ: بیت «ب»

۱۸ کدام گزینه با بیت «ای مرغ سحر عشق ز پروانه بیاموز / کان سوخته را جان شد و آواز نیامد» ارتباط معنایی دارد؟

الف) آن که شد هم بی‌خبر هم بی‌اثر از میان جمله او دارد خبر

ب) سحر با باد می‌گفتم حدیث آرزومندی خطاب آمد که واثق شو به الطاف خداوندی

پاسخ: بیت «الف»

۱۹ با توجه به عبارت «به خاطر داشتم که چون به درخت گل رسم، دامنی پرکنم هدیه اصحاب را. چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.»

الف «به درخت گل رسیدم» بیانگر کدام حال عرفانی است؟ **ب** مفهوم کنایی «دامنم از دست برفت.» چیست؟

پاسخ: الف) مرحله وصال و رسیدن به حق **ب** از خود بی‌خودی عارفانه | از خود بی‌خود شدن یا بیانگر مقام فنا فی الله

۲۰ در هر یک از عبارات زیر، سعدی به کدام صفات خداوند اشاره می‌کند؟

الف) خوان نعمت بی‌دریغش همه جا کشیده. **ب** پرده ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد. **پ** وظیفه روزی به خطای منکر نبرد.

پاسخ: الف) رزاق بودن **ب** ستار العیوب بودن **پ** رزاق بودن

(پرسش ۱، صفحه ۱۷ کتاب درسی)

۲۱ معنی و مفهوم عبارات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف که ما عبدناک حق عبادتک.

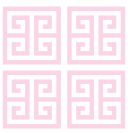
پاسخ: معنی: عابدانی که به قصد عبادت عظمت خداوندی گوشه‌نشینی می‌کنند، به کوتاهی خود در عبادت اعتراف می‌کنند که آن‌گونه که شایسته است، تو را عبادت نکردیم.

مفهوم: ناتوانی در پرستش خداوند، آن‌گونه که شایسته است.

ب یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده.

پاسخ: معنی: یکی از عارفان در حالت تأمل و تفکر عارفانه فرو رفته بود و کاملاً غرق در احساسات عارفانه و پی بردن به حقایق بود.

مفهوم: پاک کردن قلب از غیر از خدا برای درک اسرار الهی

۲۲ معنی عبارات زیر را بنویسید.

الف مَتَّ خدای را عَزَّوَجَلَّ که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت.

ب سپاس مخصوص خدای گرامی و بزرگ است که عبادت خدا سبب نزدیکی به اوست و شکر او باعث افزایش نعمت است.

ب هر نفسی که فرو می‌رود ممدّ حیات است و چون برمی‌آید، مفرّج ذات.

ب هر نفسی که می‌کشیم (دم) یاری‌رسانندهٔ زندگی و زمانی که بیرون می‌آید (بازدم) شادی‌بخش وجود است.

ب پردهٔ ناموس بندگان به گناه فاحش ندرد و وظیفهٔ روزی به خطای منکر نبرد.

ب خداوند آبروی بندگان را، با وجود گناه بزرگ آنان، نمی‌ریزد و رزق و روزی مقرّر آنان را، با وجود گناه آشکارشان، قطع نمی‌کند.

ب اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع کلاه شکوفه بر سر نهاده.

ب به مناسبت فرا رسیدن بهار، بر سر شاخه‌های کوچک، شکوفه قرار داده است.

ب عصأ تاکی به قدرت او شاهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.

ب شیرۀ درخت انگور به واسطهٔ قدرت خداوند به شیرینی برتر تبدیل شده و هستهٔ ناچیز خرمایی به واسطهٔ عنایت و پرورش او (خداوند) به درخت خرمای بلند تبدیل شده است.

ج واصفان حلیهٔ جمالش به تحیّر منسوب که ما عرفناک حق معرفتک.

ب ستایشگران و توصیف‌کنندگان زیبایی خداوند، خود را سرگشته و متحیّر می‌دانند که آن‌گونه که سزاوار شناسایی توست، تو را نشناختیم.

(پرسش ۲، صفحهٔ ۱۷ کتاب درسی)

۲۳ مفهوم کلی مصراع‌های مشخص شده را بنویسید.

الف ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند

ب چه غم دیوار اُمّت را که دارد چون تو پشتیبان

ب گر کسی وصف او ز من پرسد

ب الف) غافل نشدن از خداوند **ب**) تکیه کردن به حمایت رسول اکرم (ص) **پ**) ناتوانی از وصف خداوند

۲۴ با توجه به عبارت «عاکفان کعبهٔ جلالش به تقصیر عبادت معترف که ما عبدناک حقّ عبادتک و واصفان حلیهٔ جمالش به تحیّر منسوب که ما عرفناک حقّ معرفتک»:

الف منظور از «تقصیر» چیست؟

ب از کدام جمله، مفهوم بیت زیر قابل انبساط است؟

(پرسش ۳، صفحهٔ ۱۷ کتاب درسی)

هیچ نقّاشت نمی‌بیند که نقشی برکند **و** ان که دید از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای

الف کوتاهی در عبادت

ب واصفان حلیهٔ جمالش به تحیّر منسوب که «ما عرفناک حقّ معرفتک» (ناتوانی در شناخت پروردگار)

۲۵ منظور از «تو» در هر یک از ابیات زیر چه کسی است؟

الف همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار **شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری**

ب چه غم دیوار اُمّت را که دارد چون تو پشتیبان **چه باک از موج بحرآن را که باشد نوح کشتیبان**

الف انسان **ب** پیامبر (ص)

۲۶ مفهوم عبارت «گفت: به خاطر داشتیم که چون به درخت گل رسم، دامنی پرکنم هدیهٔ اصحاب را. چون برسیدم بوی گلم چنان مست کرد که دامنم از دست

(کنکور سراسری، هنر ۹۲)

رفت.» از کدام بیت دریافت می‌شود؟

- ۱) قراری بسته‌ام با می‌فروشان
  - ۲) چنان پرشد فضای سینه از دوست
  - ۳) من آن مرغم که هر شام و سحرگاه
  - ۴) قحح پرکن که من در دولت عشق
- که روز غم به جز ساغر نگیرم
که یاد خویش گم شد از ضمیرم
ز بام عرش می‌آید صفیرم
جوان بخت جهانم گرچه پیرم

ب گزینهٔ (۲)

ردیف	آزمون نوبت اول	نمره
قلمرو زبانی (۷ نمره)		
۱	در بیت «آیین طریق از نفس پیر مغان یافت / آن خضر که فرخنده‌پیش‌اش نام نهادند»: الف) معنی لغوی «مغان» را بنویسید. ب) معنی «مغان» را در ادبیات عرفانی ذکر کنید.	۰/۵
۲	رابطه معنایی «تاک و رز» چگونه است؟	۰/۲۵
۳	با توجه به واژه‌های مشخص شده، معنی درست را انتخاب کنید. الف) آن باغ پر از گل‌های رنگی و معطر شعر و خیال و الهام و احساس، در <u>سوم</u> سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد. (باد بسیار گرم و زیان‌رساننده - زهرها) ب) گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان گفت کار شرع کار <u>درهم</u> و دینار نیست (مسکوک نقره-سکه طلا)	۰/۵
۴	در مصراع «مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی» واژه «روی» در کدام معنی به کار <u>رفته</u> است؟ راه (۱) بروی (۲) چاره (۳) امکان (۴)	۰/۲۵
۵	املائی مناسب هر واژه را از درون کمانک انتخاب کنید. الف) سینه خواهم شرحه شرحه از (فراق-فراغ) ب) جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون (بحر-بهر) وطن پ) تا واره‌ی از دم (ستوران-سطوران) وین مردم نحس دیو مانند	۰/۷۵
۶	در عبارت‌های زیر املائی سه واژه نادرست است؛ صحیح هر یک را بنویسید. الف) عاکفان کعبه جلالش به تقصیر عبادت معترف و واصفان حلیه جمالش به تحیر منصوب. ب) نزدیک هشتاد سال پیش، مردی فیلسوف و فقیه که در حوضه درس مرحوم حاجی ملا هادی اسرار، مقامی بلند و شخصیتی نمایان داشت، به این ده آمد تا عمر را به تنهایی بگذارد.	۰/۷۵
۷	در بیت زیر فعل حذف شده را بیابید؛ سپس بنویسید حذف به چه قرینه‌ای صورت گرفته است. همه از بهر تو سرگشته و فرمان‌بردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان‌بری	۰/۵
۸	تفاوت نقش دستوری «هشیار» را در مصراع «گفت هشیاری بیار، اینجا کسی هشیار نیست» بنویسید.	۰/۵
۹	درباره جهش ضمیر و نقش دستوری آن در بیت زیر توضیح دهید. همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس که دراز است ره مقصد و من نوسفرم	۰/۵
۱۰	در بیت زیر یک «ترکیب وصفی» و یک «ترکیب اضافی» بیابید. زین بی‌خردان سفله بستان داد دل مردم خردمند	۰/۵
۱۱	در بیت زیر یک «وابسته وابسته» بیابید و نوع آن را بنویسید. بی‌گاه شد بی‌گاه شد خورشید اندر چاه شد خورشید جان عاشقان در خدمت الله شد	۰/۵
۱۲	کارکرد «را» در بیت زیر چگونه است؟ سر من از ناله من دور نیست لیک چشم و گوش را آن نور نیست	۰/۲۵

۰/۵	۱۳	در عبارت «ژم، پایتخت ایتالیا، شهری است قدیمی با دیوارهای قطور و باروهای دودخورده آن به زبان حال بازگو می‌کند که روزگاری از فراز همین برج‌ها، فرمان به سواحل دریای سیاه داده می‌شده... آخرین چراغ امپراتوری روم را موسولینی روشن کرد.»: الف) «بدل» را مشخص کنید. ب) یک جمله بیابید که الگوی آن «نهاد + مفعول + مسند + فعل» باشد.
۰/۲۵	۱۴	در ترکیب «ده فرسخ راه» چه نوع وابسته و وابسته‌ای به کار رفته است؟
۰/۵	۱۵	در عبارت زیر نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید. آن شب نیز من خود را بر روی بام خانه گذاشته بودم و به نظاره آسمان رفته بودم.
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۰/۵	۱۶	با توجه به دو بیت زیر: ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز این مدعیان در طلبش بی‌خبران‌اند الف) «مرغ سحر» نماد چیست؟ ب) شعر در چه قالبی سروده شده است؟
۰/۲۵	۱۷	در کدام یک از ابیات زیر «اسلوب معادله» به کار رفته است؟ الف) شانه می‌آید به کار زلف در آشفستگی ب) در عالم پیر، هر کجا بُرنایی است آشنایان را در ایام پریشانی پیرس عاشق بادا که عشق خوش سودایی است
۰/۵	۱۸	در عبارت زیر یک «مجاز» بیابید و مفهوم آن را بنویسید. ماوراء الطبیعه را - که همواره فلسفه از آن سخن می‌گوید و مذهب بدان می‌خواند - در کویر به چشم می‌توان دید.
۰/۵	۱۹	در عبارت زیر یک «کنایه» بیابید و مفهوم آن را بنویسید. یک روز دنیایی به روم چشم داشت و از آن چشم می‌زد.
۰/۷۵	۲۰	با توجه به ابیات زیر: ای جویبار جاری! زین سایه برگ مگریز گفتی: «به روزگاران مهری نشسته» گفتم: کاین گونه فرصت از کف دادند بی‌شماران «بیرون نمی‌توان کرد حتی به روزگاران» الف) دکتر شفیع کدکنی در کدام بیت از شاعری پیشین تأثیر گرفته است؟ توضیح دهید. ب) به این تأثیرپذیری آرایه ..... می‌گویند.
۰/۵	۲۱	در کدام یک از ابیات زیر «حسن تعلیل» به کار رفته است؟ توضیح دهید. الف) برکش ز سر این سپید معجر ب) تا چشم بشر نبیند روی بنشین به یکی کبود آورند بنهفته به ابر چهر دل‌بند
۲	۲۲	شعر حفظی زیر را کامل کنید. الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق ..... ، بکوش که روزی پدر شوی ب) آیینۀ نگاهت، پیوند صبح و ساحل ..... فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران .....

قلمرو فکری (۸ نمره)	
۰/۵	۲۳ مفهوم مصراع «همه بیشی تو بکاهی همه کمی تو فزایی» چیست؟
۰/۷۵	۲۴ با توجه به عبارت زیر: یکی از صاحب‌دلان سر به جیب مراقبت فرو برده بود و در بحر مکاشفت مستغرق شده؛ آن‌گه که از این معامله باز آمد، یکی از یاران به طریق انبساط گفت: «از این بوستان که بودی، ما را چه تحفه کرامت کردی؟» الف) با توجه به مفهوم هر اصطلاح عرفانی، درست یا نادرست بودن هر مورد را مشخص کنید. مراقبت: کمال توجه به حق و یقین بر اینکه خداوند در همه احوال، عالم بر خیر است؛ نگاه داشتن دل از توجه به همه چیز مکاشفت: پی بردن به حقایق ب) مقصود از «این معامله» چیست؟
۰/۵	۲۵ مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید. دست از مس وجود چو مردان ره بشوی تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی گر نور عشق حق به دل و جان او فتد بالله کز آفتاب فلک خوب‌تر شوی
۰/۵	۲۶ مقصود از «مردم صاحب قلم» چیست؟ در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت
۰/۵	۲۷ چرا شاعر (ملک‌الشعراى بهار) خطاب به دماوند چنین می‌گوید؟ تو قلب فسرده زمینی از درد، ورم نموده یک چند
۰/۷۵	۲۸ در بیت «من به هر جمعیتی نالان شدم / جفت بدحالان و خوش‌حالان شدم»: الف) منظور از «خوش‌حالان» چه کسانی است؟ ب) بیت ناظر به کدام ویژگی نی است؟
۰/۵	۲۹ با توجه به عبارت زیر، سهروردی شرط دست‌یابی به عالم عشق را چه می‌داند؟ پس اول پایه معرفت است و دوم پایه محبت و سیم پایه عشق - که بالای همه است - نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد.
۰/۵	۳۰ معنی عبارات زیر را بنویسید. الف) کرانه‌های فرات، خط، از کرانه رود تیر می‌خواندند. ب) حیات از عشق می‌شناس و ممات بی‌عشق می‌یاب. پ) عصاره تاکی به قدرت او شهد فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.
۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵	۳۱ معنی ابیات زیر را بنویسید. الف) تو مشت درشت روزگاری از گردش قرن‌ها پس افکند ب) تن ز جان و جان ز تن مستور نیست لیک کس را دید جان دستور نیست پ) خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الجزن است «گل‌های اندیشه‌تان بارور باد»
۲۰	جمع نمره

پاسخ‌نامهٔ آزمون نوبت اول

در معنا و مفهوم، به پاسخ‌های درست و مشابه دانش‌آموزان، نمره تعلق می‌گیرد.

۱	الف) موبدان زرتشتی (۰/۲۵)	ب) عارف کامل یا مرشد (۰/۲۵)
۲	ترادف (۰/۲۵)	
۳	الف) باد بسیار گرم و زیان‌رساننده (۰/۲۵)	ب) مسکوک نقره (۰/۲۵)
۴	گزینهٔ (۲) بروی (۰/۲۵)	
۵	الف) فراق (۰/۲۵)	ب) بهر (۰/۲۵)
۶	الف) منصوب ◀ منسوب (۰/۲۵)	ب) حوضه ◀ حوزه (۰/۲۵) / بگزارد ◀ بگذارد (۰/۲۵)
۷	همه از بهر تو سرگشته و فرمان‌بردار [هستند]. (۰/۲۵) / حذف به قرینهٔ معنوی (۰/۲۵)	
۸	هشیار (اَوَّل): مفعول (۰/۲۵) / هشیار (دوم): مسند (۰/۲۵)	
۹	«م» در «هَمَّتَم» مضاف‌الیه است (۰/۲۵) وابستهٔ راه (۰/۲۵) (هَمَّت را بدرقهٔ راهم کن)	
۱۰	ترکیب وصفی ◀ «این بی‌خردان» یا «بی‌خردان سفله» یا «مردم خردمند» (۰/۲۵) ترکیب اضافی ◀ «داد دل» یا «دلِ مردم» (۰/۲۵)	
۱۱	عاشقان (۰/۲۵) مضاف‌الیه مضاف‌الیه (۰/۲۵)	
۱۲	«را» حرف اضافه است (۰/۲۵) (نشانهٔ متمم)	
۱۳	الف) پایتخت ایتالیا (۰/۲۵)	ب) آخرین چراغ امپراتوری روم را موسولینی روشن کرد. (۰/۲۵)
۱۴	ممیز (۰/۲۵) (فرسخ)	
۱۵	نیز: قید (۰/۲۵) / نظارهٔ آسمان: متمم (۰/۲۵)	
۱۶	الف) عاشق مجازی (۰/۲۵)	ب) قطعه (۰/۲۵)
۱۷	الف (۰/۲۵)	
۱۸	«فلسفه: مجاز از فلاسفه» یا «مذهب: مجاز از علمای مذهبی» (۰/۵)	
۱۹	«چشم داشتن: کنایه از توقع داشتن» یا «چشم زدن از کسی: کنایه از ترسیدن از کسی» (۰/۵)	
۲۰	الف) بیت دوم، قسمت‌های درون گیومه از سعدی است. (۰/۵)	ب) تضمین (۰/۲۵)
۲۱	ب) شاعر دلیل ارتفاع دماوند را که به ابرها می‌رسد، در این دانسته که دماوند چهره‌اش را پشت ابرها پنهان کرده است. (۰/۵)	
۲۲	الف) هان ای پسر (۰/۲۵) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی (۰/۵) / تا کیمیایی عشق بیایی (۰/۲۵) ب) لیخند گاه‌گاهت صبح ستاره‌باران (۰/۵) / باز آ که در هوایت خاموشی جنونم (۰/۵)	
۲۳	همهٔ کم و زیاد شدن‌ها به دست تو (خداوند) است. (۰/۵)	
۲۴	مراقبت ◀ نادرست (۰/۲۵) / مکاشفت ◀ درست (۰/۲۵)	ب) مراقبت یا مکاشفت (۰/۲۵)

عشق الهی سبب رسیدن به اوج تعالی و کمال می‌گردد. (۵/۰)	۲۵
نویسندگان و شاعران اندیشمند (۵/۰)	۲۶
شاعر می‌خواهد اعتراض خود را از ستمی که بر آزادی خواهان می‌رود، بیان کند. (۵/۰)	۲۷
الف) رهروان راه حق که از سیر به سوی حق شادمان‌اند. (۵/۰) ب) «سازگاری نی» یا «همدردی با همگان» (۲۵/۰)	۲۸
عبور کردن از دو مرتبه معرفت و محبت (۵/۰)	۲۹
الف) مردم ساحل فرات، گوش به فرمان و مطیع امپراتوری حاکم در سواحل تiber بودند. (۵/۰) ب) زندگی را در عشق بشناس و مرگ را در بی‌عشقی بدان. (۵/۰) پ) شیره درخت انگور به واسطه قدرت خداوند به شیرینی برتر تبدیل شده (۵/۰) و هسته ناچیز خرمایی به واسطه عنایت و پرورش او (خداوند) به درخت خرمای بلند تبدیل شده است. (۵/۰)	۳۰
الف) [ای دماوند] تو مشت درشت روزگار هستی که از گذر قرن‌ها برایمان میراث باقی مانده‌ای. (۵/۰) ب) اگر چه جان، تن را ادراک می‌کند و تن از جان آگاهی دارد و هیچ یک از دیگری پوشیده نیست (۵/۰) اما توانایی دیدن جان، به هیچ چشمی داده نشده است. (۲۵/۰) پ) سرزمینی را که به دست بیگانگان آباد شود، با اشک چشم ویران کن (۵/۰) زیرا چنین سرزمینی ماتمکده است. (۲۵/۰)	۳۱

ردیف	آزمون نوبت دوم (۳) - دی ماه ۱۳۹۷	نمره									
قلمرو زبانی (۷ نمره)											
۱	معنی واژه‌های مشخص شده را با توجه به شعر و نثر زیر بنویسید. الف) تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار <u>ثنایی</u> ب) همهٔ <u>حضار</u> یک صدا تصدیق کردند که تخلصی بس به جاست. پ) <u>احداث</u> یک خاکریز دوجداره را تنها راه حل می‌دانست.	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵									
۲	با توجه به موارد زیر، برای هر یک از واژگان داخل جدول یک «معادل معنایی» بنویسید. الف) همچونی زهری و تریاقتی که دید؟ همچونی دمساز و مشتاقی که دید؟ ب) من آن شب در آن موضع حاضر بودم و شما را چراغ فرا می‌داشتم و مادرت را اعانت می‌کردم.	۰/۵									
<table border="1"> <thead> <tr> <th>ردیف</th> <th>معنا</th> <th>واژهٔ معادل</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱</td> <td>مونس</td> <td></td> </tr> <tr> <td>۲</td> <td>یاری</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			ردیف	معنا	واژهٔ معادل	۱	مونس		۲	یاری	
ردیف	معنا	واژهٔ معادل									
۱	مونس										
۲	یاری										
۳	معنای کدام واژه، نادرست است؟ (۱) تاب: فروغ (۲) مباحثات: سرافرازی (۳) سرحد: مرز (۴) صحیفه: منظره	۰/۲۵									
۴	در هر یک از ابیات و عبارات زیر، کدام واژه داخل کمانک از نظر املائی درست است؟ الف) تنها برای تعلیم گرفتن، (شبه- شبح) شما را در تاریکی تعقیب می‌کردم. ب) برجسته‌ترین شاگرد (حوزه- حوضه) ادیب بزرگ بود. پ) داشتم می‌گفتم، آن شب نیز / (صورت- سورت) سرمای دی بیدادها می‌کرد.	۰/۷۵									
۵	در هر یک از موارد زیر، شکل درست واژه‌های نادرست املائی را بنویسید. الف) هنگام چریق آفتاب در شهر سیرجان اتراق می‌کردیم. ب) اگر کوه آتش بود سپهرم / ازین تنگ خار است اگر بگذرم	۰/۵									
۶	در بین کلمات زیر، کدام واژه اهمیت املائی دارد؟ (۱) شرف‌یاب (۲) خستگان (۳) مکاید (۴) ماجرا	۰/۲۵									
۷	با توجه به متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. بخند؛ زیرا خندهٔ تو / برای دستان من، / شمشیری است آخته. / خندهٔ تو، در پاییز / در کنارهٔ دریا / موج کف‌آلوده‌اش را / باید برفرازد. الف) ترکیب «موج کف‌آلوده»، «وصفی» است یا «اضافی»؟ ب) نقش دستوری واژهٔ «شمشیر» چیست؟ پ) یک «گروه اسمی متممی» بنویسید. ت) کدام واژه داخل کمانک در مورد زمان دقیق فعل «برفرازد» درست است؟ (مضارع التزامی- مضارع اخباری)	۱									
۸	در شعر «چه حرف تازه‌ای برای گفتن مانده است یا چه چیز تازه‌ای برای نوشتن / که بتواند عشق مرا یا سجایای ارزشمند تو را بازگو کند؟»: الف) چند گروه اسمی «مفعولی» وجود دارد؟ ب) نوع حرف ربط «یا» را بنویسید.	۰/۵									
۹	با توجه به عبارت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. نامه را معلم کلاس سوم، برابم نوشته بود؛ به یاد گذشته‌ها و خاطرات پاریز. الف) در گروه اسمی «معلم کلاس سوم»، «هسته» کدام کلمه است؟ ب) نوع «وابستهٔ وابسته» این گروه اسمی را بنویسید. پ) کدام واژه نقش «تبعی» دارد؟	۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۲۵									

۰/۲۵	عبارت زیر چند جمله دارد؟ لحظه عزیز و شورانگیزی بود؛ لحظه‌ای که هر سال از نخستین دم بهار، بی‌صبرانه چشم به راهش بودیم و تابستان وصال، امیدبخش و مهربان می‌آمد.	۱۰																		
۰/۷۵	مصراع: «جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن» را از شیوه بلاغی به شیوه عادی برگردانید.	۱۱																		
۰/۵	در مصراع «امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو»: الف) کدام واژه حذف شده است؟ ب) نوع حذف آن چیست؟	۱۲																		
قلمرو ادبی (۵ نمره)																				
۰/۵	در بیت «ای مشت زمین برآسمان شو / بروی بنواز ضربتی چند» واژگان مشخص شده چه آرایه‌ای را پدید می‌آورند؟	۱۳																		
۰/۲۵ ۰/۲۵	در عبارت‌های زیر، مفهوم کنایه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) پیداست که تا چه حد از چنین کاری بیم داشتم اما دل به دریا زدم و به اتاق درس وارد شدم. ب) می‌خواهم امروز نشان بدهی که چند مرده حلاجی.	۱۴																		
۱	کدام یک از ابیات و عبارات گروه «الف» با آرایه‌های گروه «ب» ارتباط دارد؟ (در گروه «ب» یک مورد اضافی است).	۱۵																		
	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>ب</th> <th>الف</th> <th>ردیف</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>حسن آمیزی</td> <td>هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی، طالب کمال اند.</td> <td>۱</td> </tr> <tr> <td>اسلوب معادله</td> <td>به دستور فرمود تا ساروان / هیون آرد از دشت، صد کاروان</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>تضاد</td> <td>عشق بر یک فرش بنشانند گدا و شاه را / سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را</td> <td>۳</td> </tr> <tr> <td>حسن تعلیل</td> <td>از شامه قوی شما تشخیص بوی حمله غریب نیست.</td> <td>۴</td> </tr> <tr> <td>جناس</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	ب	الف	ردیف	حسن آمیزی	هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی، طالب کمال اند.	۱	اسلوب معادله	به دستور فرمود تا ساروان / هیون آرد از دشت، صد کاروان	۲	تضاد	عشق بر یک فرش بنشانند گدا و شاه را / سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را	۳	حسن تعلیل	از شامه قوی شما تشخیص بوی حمله غریب نیست.	۴	جناس			
ب	الف	ردیف																		
حسن آمیزی	هر چه موجودند، از روحانی و جسمانی، طالب کمال اند.	۱																		
اسلوب معادله	به دستور فرمود تا ساروان / هیون آرد از دشت، صد کاروان	۲																		
تضاد	عشق بر یک فرش بنشانند گدا و شاه را / سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را	۳																		
حسن تعلیل	از شامه قوی شما تشخیص بوی حمله غریب نیست.	۴																		
جناس																				
۰/۵	در عبارت «عصاره تاکی به قدرت او شهید فایق شده و تخم خرمایی به تربیتش نخل باسق گشته.» واژگان «سجع» را بنویسید.	۱۶																		
۰/۵	با توجه به عبارت زیر، «باز» نماد چه کسانی است؟ آن‌گاه باز شکاری چنین گفت: من بسیار کوشیده‌ام تا روی دست شاهان جا گرفته‌ام. پیوسته با آنان بوده‌ام چه جای آن است که من دست شاهان بگذارم و در بیابان‌های بی آب و علف در جست‌وجوی سیمرغ سرگردان شوم؟	۱۷																		
۰/۲۵	مصراع‌های کدام بیت «جابه‌جا» نوشته شده است؟ الف) لبخند گاه‌گاهت، صبح ستاره باران آینه نگاهت، پیوند صبح و ساحل ب) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند دیوار زندگی را زین گونه یادگاران	۱۸																		
۰/۵	مصراع اول این بیت چیست؟ ..... / باید که خاک درگه اهل هنر شوی الف) در مکتب حقایق پیش ادیب عشق ب) گر در سرت هوای وصال است حافظا	۱۹																		
۰/۵	مصراع دوم بیت را بنویسید. ..... / ..... حسن شهادت از همه حسنی فراتر است /	۲۰																		
۰/۷۵	بیت: «تو بودم کردی ..... / ..... را کامل کنید.	۲۱																		

قلمرو فکری (۸ نمره)

۱	۲۲	معنی و مفهوم عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) سجده بهترین حالتی بود که می‌توانست مرا با خاک همسطح و یکسان کند. ب) مرغان جملگی بهانه‌ها یک سو نهادند.
۰/۵ ۰/۲۵	۲۳	در هر یک از عبارات زیر مفهوم قسمت‌های مشخص‌شده را بنویسید. الف) عشق، آتش است، هر جا که باشد، جز او رخت، دیگری ننهد. ب) بوی گُلَم چنان مست کرد که دامنم از دست برفت.
۰/۲۵	۲۴	مفهوم جمله «در کویر، خدا حضور دارد» چیست؟
۰/۵ ۰/۵	۲۵	معنی و مفهوم اشعار زیر را به فارسی روان بنویسید. الف) پهلوان هفت‌خوان، اکنون / طعمه دام و دهانِ خوان هشتم بود ب) بیاید زدن سنگ را بر سبوی
۰/۵ ۰/۵	۲۶	معنی و مفهوم قسمت‌های مشخص‌شده را در اشعار زیر بنویسید. الف) گفت: «مستی، زان سبب افتان و خیزان می‌روی» گفت: جُرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست ب) بفکن ز پی این اساسِ تزویر بگسل ز هم این نژاد و پیوند
۰/۵	۲۷	مقصود از «راه پیچ در پیچ» در بیت زیر چیست؟ به راه این امید پیچ در پیچ مرا لطف تو می‌باید، دگر هیچ
۰/۵	۲۸	مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید. الف) یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر / کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی ب) بنیاد هستی تو چو زیر و زبر شود / در دل مدار هیچ که زیر و زبر شوی
۰/۲۵ ۰/۲۵	۲۹	در شعر «این نخستین بار شاید بود / کان کلید گنج مروارید او گم شد. / ناگهان انگار / بر لب آن چاه / سایه‌ای را دید / او شغاد، آن نابردار بود»: الف) مقصود از «گنج مروارید» چیست؟ ب) «شغاد» نماد چه کسانی است؟
۰/۵	۳۰	مصراع «چه غم دیوار اَمّت را که دارد چون تو پشتیبان» چه مفهومی دارد؟
۰/۲۵	۳۱	بیت: «چشم بگشا به گلستان و بین / جلوه آب صاف در گل و خار» یادآور کدام «وادی عرفان» است؟
۰/۵	۳۲	مقصود از عبارت «چون تیری که از شست رفته، باز نمی‌گردد» چیست؟
۰/۵	۳۳	با توجه به عبارت زیر دو پایه رسیدن به «عشق» را بنویسید. پس اول پایه معرفت است و دوم پایه محبت و سیم پایه، عشق. و به عالم عشق نتوان رسیدن تا از معرفت و محبت دو پایه نردبان نسازد.
۰/۵	۳۴	در بیت «نی حدیث راه پر خون می‌کند / قصه‌های عشق مجنون می‌کند» مقصود از «راه پر خون» چیست؟
۰/۲۵	۳۵	در عبارت زیر، «نفس گرفت» چه مفهومی را بیان می‌کند؟ به جلو نگاه کرد تا جایی که چشم کار می‌کرد، هیچ‌کس دیده نمی‌شد، <u>نفس گرفت</u> و دوباره با تمام سرعت دوید. «فرجامتان نیک باد»
۲۰	جمع نمره	

پاسخ‌نامه آزمون نوبت دوم (۳) - دی ماه ۱۳۹۷

۱	الف) «ستایش» یا «سپاس» (۰/۲۵) ب) آنان که در جایی یا مجلسی حضور دارند؛ حاضران (۰/۲۵) پ) ساخته شدن (۰/۲۵)
۲	مونس: دمساز (۰/۲۵) یاری: اعانت (۰/۲۵)
۳	گزینه (۴) صحیفه (۰/۲۵)
۴	الف) شب (۰/۲۵) ب) حوزه (۰/۲۵) پ) سورت (۰/۲۵)
۵	الف) چریغ (۰/۲۵) ب) خوار (۰/۲۵)
۶	گزینه (۲) «خستگان» (۰/۲۵)
۷	الف) وصفی (۰/۲۵) ب) «دستان من» یا «پاییز» یا «کناره دریا» (یک مورد ۰/۲۵) ت) مضارع التزامی (۰/۲۵) پ) مسند (۰/۲۵)
۸	الف) دو گروه اسمی مفعولی ◀ «عشق مرا» و «سجایای ارزشمند تو» (۰/۲۵) ب) همپایگی (۰/۲۵)
۹	الف) معلّم (۰/۲۵) ب) صفت مضاف‌الیه (۰/۵) پ) خاطرات (۰/۲۵)
۱۰	سه جمله (۰/۲۵)
۱۱	جامه‌ای کاو بهر وطن (۰/۲۵) غرقه به خون (۰/۲۵) نشود (۰/۲۵)
۱۲	الف) «است» یا «فعل» (۰/۲۵) ب) حذف به قرینه معنوی (۰/۲۵)
۱۳	مراعات نظیر (شبه‌معنایی) (۰/۵)
۱۴	الف) «شجاع شدم» یا «نترسیدم» (۰/۲۵) ب) چقدر توانایی داری (۰/۲۵)
۱۵	۱- تضاد (۰/۲۵) ۲- جناس (۰/۲۵) ۳- اسلوب معادله (۰/۲۵) ۴- حس آمیزی (۰/۲۵)
۱۶	فایق / باسق (شده و گشته هم می‌تواند سجع باشد) (۰/۵)
۱۷	نماد انسان‌های جاه‌طلب و طالب مقام و منصب (۰/۵)
۱۸	بیت «الف» یا «لبخند گاه‌گاهت، صبح ستاره باران / آیینۀ نگاهت، پیوند صبح و ساحل» (۰/۲۵)
۱۹	«ب» یا «گر در سرت هوای وصال است حافظا» (۰/۵)
۲۰	ای محسن شهید من، ای حُسن بی گناه (۰/۵)
۲۱	تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی / فدای نام تو بود و نبودم میهن ای میهن (۰/۷۵)
۲۲	الف) من با سجده، خود را مانند خاک در برابر عظمت پروردگار، پست و کوچک می‌کنم. (۰/۵) ب) همه پزندگان (مرغان) بهانه‌ها را کنار گذاشتند (رها کردند). (۰/۵)
۲۳	الف) «هر جایی که عشق باشد هیچ چیز دیگری غیر از عشق وجود نخواهد داشت» یا «فقط عشق مقیم می‌شود (وجود پیدا می‌کند)». (۰/۵) ب) اختیارم را از دست دادم. (۰/۲۵)

در کویر، معنویت وجود دارد. (۰/۲۵)	۲۴
الف) رستم در چاه نیرنگ و حیلۀ [شغاد] افتاد و کشته شد. (۰/۵) ب) باید [برای تشخیص خطا کار بودن یا نبودن آن دو نفر] آنها را آزمایش کنیم. (۰/۵)	۲۵
الف) اوضاع جامعه نابه‌سامان (نامساعد) است. (۰/۵) ب) پایه و بنیان این همه مکر و فریب را نابود کن. (۰/۵)	۲۶
راه دشوار و پر از سختی عشق (۰/۵)	۲۷
اگر به خدا باور و توجه قلبی داری، دل‌کندن تو از علایق مادی (دنیوی) موجب رسیدن تو به حیات معنوی و روحانی می‌گردد. (یا مفاهیم مشابه) (۰/۵)	۲۸
الف) لبخند (۰/۲۵) ب) نماد انسان‌های ناجوانمرد و حیله‌گر (۰/۲۵)	۲۹
امت مسلمان با یاری (شفاعت) پیامبر اکرم (ص) دلگرم (امیدوار) و شکست‌ناپذیر می‌گردند. (۰/۵)	۳۰
«توحید» یا «وادی پنجم» (۰/۲۵) (اگر به «وحدت وجود» اشاره شد، نمره تعلق بگیرد).	۳۱
کاری که از دست و اختیار خارج شده و قابل جبران نیست. (۰/۵)	۳۲
معرفت، محبت (۰/۵)	۳۳
راه دشوار و پر خطر عشق (۰/۵)	۳۴
نفس تازه کرد (۰/۲۵)	۳۵